

Nog altijd is Mark Deltour voor velen onlosmakelijk verbonden met de BRT-berichterij over (Franssprekend) Afrika. Gepensioneerd, leeft hij vandaag in Bachten de Kupe, morzel West-Vlaanderen gekneld tussen de IJzer, de Vlaamse kust en Frankrijk. Weldra kan hij vanuit zijn huiskamer onze zuiderburen zien, zodra de mais is geoogst. Zijn blik reikt echter veel verder.

Tom Heylen

‘Mensen uit een andere cultuur trekken me aan’

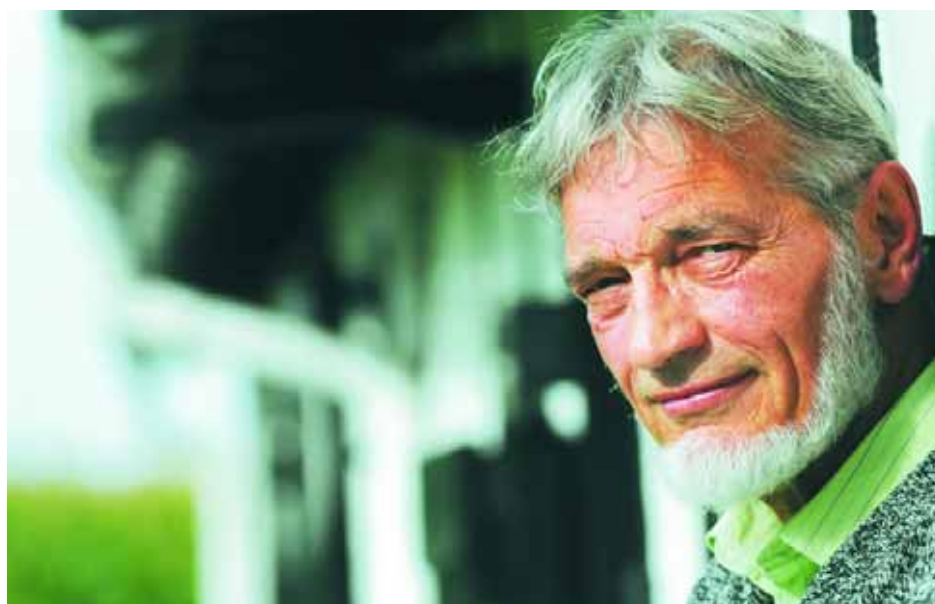
AFRIKA leerde Mark Deltour kennen dankzij een broer en een zus die nog vóór de onafhankelijkheid van Congo in dat land werkten. Hij bezocht het continent en werd geraakt door de gastvrijheid. „Bij mijn terugkeer welden vele vragen op. Ik had in Afrika anders leren omgaan met mensen en tijd. Hier loopt iedereen elkaar gewoon voorbij. Afrikanen spreken je eenvoudigweg aan. Kan dat ook bij ons?” Afrikaanse gastvrijheid, we voelen meteen dat onze gastheer weet waarover hij praat. Eerst een kopje koffie en een stuk chocolade, pas dan begint ons gesprek. Rustig aan.

— *Uw hart verloren aan Afrika?*

Broer en zus lokten me. Ik woonde er ook een tijdlang samen met mijn vrouw. Aanvankelijk gaf ik er lessen filosofie, psychologie en pedagogie in een normaalschool met bijbehorend internaat voor driehonderd meisjes, een school van de zusters van Pittem. Twee jaar later werd ik helaas directeur. (Lacht) Gelukkig kon ik nog lesgeven. Dat vond ik belangrijk, want een louter administratieve baan wilde ik niet.

Door les te geven, leer je zelf veel bij, op voorwaarde natuurlijk dat je je niet te afstandelijk opstelt. Ik leerde er omgaan met Afrikaanse gewoonten. Je wilt een voorbeeld? Toen ik in de school aankwam, aten de meisjes in stilte. „Zo loopt alles vlotter.” Nu moet je weten dat de maaltijd in Afrika belangrijk is voor de ‘grote’ familie, dus niet enkel ouders, broers en zussen, maar de hele gemeenschap. De maaltijd is dé gelegenheid om bij te praten. Waarom daarmee geen rekening houden? Mijn blanke collega’s dienden wel eerst overtuigd, maar bij speciale gelegenheden mocht voortaan worden gepraat. En wees gerust, ik was zeer creatief in het vinden van die gelegenheden! Volgende week ben ik jarig, dus

In Afrika leerde ik tijd maken, maar sinds mijn pensioen heb ik minder tijd dan ooit. Toch zeg ik geregeld ‘neen’

Mark Deltour, van Afrika naar Bachten de Kupe. © Violet Corbett-Brock

mag er worden gebabbeld. En natuurlijk ook op mijn verjaardag, mijn naamfeest, de verjaardag van mijn vrouw...

— *U paste zich blijkbaar goed aan aan de Afrikaanse cultuur. En toch keerde u terug naar België?*

Het aantal leerlingen op onze school was beperkt. Meer dan driehonderd konden we niet herbergen. Elk jaar konden er dus 140 bij. Aanvragen daar bovenop belandden op een reservelijst. In de zes jaar dat ik directeur was, slaagde zowat iedere student in het verplichte staatsexamen op het einde van de schoolloopbaan. Gevolg: onze school was gegeerd, ook bij politici die hun dochters maar al te graag op onze schoolbanken zagen zitten. Wegens het beperkte aantal lukte dat echter niet altijd. En omkoperij, daaraan deden we niet mee.

Op een ochtend kwamen twee mannen mijn kantoor binnen. Ze wilden me dwingen een meisje in te schrijven. Ik werd zelfs met een re-

volver bedreigd, maar gaf niet toe. Toen ze merkten dat het niet hielp, en collega’s kwamen toegesnel, gingen ze er vandoor in mijn auto. Maar ze doken uiteindelijk opnieuw op, en dat heeft me gekraakt. In die omstandigheden hoefde het voor mij ook niet langer. Uiteindelijk moest ik terugkeren wegens gezondheidsredenen.

— *Waarop u journalist werd?*

Terug in België, werd ik al gauw gecontacteerd door de BRT, zo heette de openbare omroep in die tijd. Hoe mijn cv bij hen was terechtgekomen, weet ik nog altijd niet. Er was in die tijd een opstand in Kibongo, in Rwanda. Voor de BRT was ik een Afrikadeskundige, specialiteit Franstalig Afrika. En dus mocht ik in *Actueel*, het duidingsprogramma van de nieuwsdienst destijds, de toestand komen verduidelijken. Op 1 april van dat jaar kon ik aan de slag bij de openbare omroep. Ik zou de BRT trouw blijven, tot mijn pensioen enkele jaren geleden.

— *Journalist, wel even een ander beroep dan schooldirecteur.*

Als journalist kon ik bogen op mijn Afrikaanse ervaring. Ik wist bijvoorbeeld dat praten in Afrika

veel mogelijk maakt. En dat je boos maken een teken van zwakte is. Zo kwam ik vaak aan informatie, zolang ik het nodige geduld aan de dag legde om te blijven praten.

Ook probeerde ik steeds objectief te blijven en elk feit minstens driemaal te controleren. Voortdurend was ik op zoek naar betrouwbare bronnen. Bij missionarissen vond ik die wel, moest echter eerst hun vertrouwen winnen. Missieposten waren trouwens prima plekken om te verblijven. Velen lopen er aan en af, en ik werd er ook wel eens op de vingers getikt over bepaalde details die ik fout had. Het was een mooie tijd, maar vaak ook spannend.

Als je op enkele meter afstand ziet moorden, moet je wel stalen zenuwen hebben. Als verslaggever moest ik echter de dingen van elkaar zien te scheiden. Mijn werkgever verwachtte objectieve informatie, ook al knaagde in mij soms de vraag naar wat ik moest aanvangen met de wreedheden waarvan ik getuige was. Na mijn terugkeer in België werd ik wel eens bij de minister van Buitenlandse Zaken geroepen om verslag uit te brengen. Werden de centen voor ontwikkelingshulp

niet goed besteed, dan kon het gebeuren dat de geldkraan dicht ging. Toch bleef de gruwel altijd knagen. De beste uitlaatklep voor mij was dan met volle kracht stampen tegen een voetbal in de tuin. Na tien minuten was ik de opgekropte woede kwijt en kon ik weer verder als een aangenamere huisgenoot.

— *Nu u met pensioen bent, bent u voorzitter van KBA/FONCABA, ngo die kadervorming aanbiedt in Afrika. Waarom?*

In Afrika leerde ik tijd maken, maar sinds mijn pensioen, heb ik minder tijd. Toch zeg ik geregeld ‘neen’. Ik zet me niet in ten koste van anderen. Mijn gezin is er ook nog, en als ik iets wil, dan wil ik er ook echt voor kunnen gaan. Op de vraag van KBA/FONCABA zei ik ‘ja’, omdat ze vandaag de nadruk leggen op opleiding ter plaatse. Daar zet ik graag mijn schouders onder.

De tijd dat Afrikanen naar Europa werden gehaald om te studeren maakte gelukkig plaats voor opleiding in het Zuiden. De opleiding in Afrika is tenslotte degelijk en legt de nadruk op een verbetering van de levenssituatie ter plekke. KBA/FONCABA draagt solidariteit en gelijkwaardigheid uit vanuit een evangelische inspiratie. We zoeken Afrikaanse partnerorganisaties die dat samen met ons willen waarmaken.

— *Een concreet voorbeeld graag?*

Een van de mooiste verwezenlijkingen is voor mij de Service d’Education à la Vie in de Congolese provincie Kinshasa. Meer dan zeventuizend vrijwilligers en tweehonderd vormingswerkers helpen jongeren verantwoordelijkheid voor hun eigen leven opnemen. Drie miljoen jongeren en hun ouders bereiken ze. Ze bieden vorming aan over relaties, seksualiteit en de strijd tegen aids. Met zo veel succes, dat nu zelfs het ministerie van Onderwijs in Congo hun programma wil overnemen voor het basis- en het middelbaar onderwijs. We zijn duidelijk gekend in Afrika.

U kunt KBA/FONCABA steunen door een gift (met fiscaal attest vanaf 30 euro) op rekening 799-5500545-65 van KBA/FONCABA, Vooruitgangstraat 333/03, 1030 Brussel.